

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

לג.

א א טו"ש ע' א"מ ס'
תלמו סעיף ח:
ב ב ג מ"י פ"ד מהל'
שמעיה הל' סגנו עשין
פד טו"ש ע' י"ד ס' כח
סעיף יא:
ג ד מ"י פ"ו מהלכות
לולב הלכה ו סגנו עשין
מד טו"ש ע' א"מ ס' מרלה
סעיף א:

אסא מצראה. גדל על המינר של שדה וממוך שיש לו מקום פנוי
הוא משבח ומללית. לישנה אחרינה אסא מנראה הדס מזרי:
ש"ש בדי ע"ן לחין. שלשה דין וכלל כל ונד שלשה עלין לחין
דצצרי משלשה עלין לא הוא עצות: ובראש כל אחד. שיהו עלין

ואימא הכי נמי. תימה מאי ס"ד למיפסליה משום שס לוי
מידי הדס כתיב צקרא הא אפי' הירדוף מכשרין אי
לא משום דכתיב דרכיה דרכי נועם:

נקטם מערב יו"ט ועלתה בו תמורה ביו"ט מהו. אף על פי

שצונטרס הזכיר נראה ונדחה הא
דהכא דחוי מעיקרא הוא כיון
דזחלת יו"ט לא חוי כדמוכח לקמן
גבי אשחור מעיו"ט ונהי דגבי קדשים
פשיטא לן דדחוי מעיקרא חוי דחוי
גבי מפריש נקצה לפסחו צפ' מי
שהיה טמא (פסחים ד' טז. ו. טז) וגבי
זהמה של שני שותפים צפ"ק דזחמים
(ד' יב. טז) וצפ"ק דקדושין (ד' ז. ו. טז)
גבי מנחה מיציעיל לן וכי תימא הא
דאסקיין^א גבי אשחור תפשוט דדחוי
מעיקרא לא חוי דחוי לא דמיין להכא
כדפרישנא לעיל^ב דשאני התם דצדו
ללקט ואפי' צקדשים מכשרין מה"ט
במסכת זבחים פ' כל הפסולין (דף לז):
(טז) דתמן גבי קבל הכשר ותמן לפסול
יחזיר לכשר ופרין צגמ' וליהוי דחוי
ומשני רב אשי כל שצדו לא חוי דחוי
ומיהו לא לגמרי דמי להאי דינא דהא
נראה ונדחה הוא ולקמן מסיקין^ג דלא
תפשוט מיני' נראה ונדחה חוזר ונראה
אע"ג דצדו ללקטין וכן צהיהא דהפריש
קרץ והמיר דת^ד דצדו לחזור ואפילו
הכי אמריין פ"ק דזבחים (ד' יב. טז)
הואיל ונדחה ידחה עוד אמר צבחים
פרק קדשי קדשים (ד' נט. ו. טז) כל
הקדשים שנשחטו עד שלא נפגס
המוצח ואח"כ נפגס המוצח פסולין
דהואיל ונדחה ידחה אע"פ שצדו
לתקן ונריך לחלק דצברים והא דמדמי
הכא הוהא דכיוסו הדס דצדו לגלות
מכל מקום היה לו לחשבו דחוי הואיל
ונפטר מלככות לא נתחייב להוציאו מן
הדחוי כדי לחזור ולככות והא דמייתי
לימא כחנאי מעצר ולקטן הוה מני
לדחוי דמ"ד התם אין דחוי משום
דצדו לתקן אצל הכא דאין צדו לתקן
יש דחוי^ה: **והכא** במי"ף פ"ד
מסוכה קמ"ג. והוה מני לאשמועינן
פלוגמתייהו צליקטן צהיתר כגון מערז
יוס טוב לאחר שאגדן והא דנקט
פלוגמתייהו צליקטן צאיסור כגון צו"ט
לאשמועינן דאפילו הכי חכמים מכשרין
דאין דחוי:

שנים

לכם ביום הראשון וכתוב התם^א ולקחתם אגודת אוזב מה להלן אגודה אף כאן
אגודה ורבנן לית להו לקיחה לקיחה מאן תנא להא דת"ר ד' לולב^ב מצוה לאוגדו
ואם לא אגדו כשר מני אי רבי יהודה כי לא אגדו אמאי כשר אי רבנן מאי
מצוה קא עביד לעולם רבנן ומצוה משום^ג זה אלי ואנוהו: או שהיו ענביו
מרוובין: אמר רב חסדא דבר זה^ד רבינו הגדול אמרו והמקום יהיה בעזרו
לא שנו אלא במקום אחד אבל בשנים או שלשה מקומות כשר (ב) א"ל רבא
שנים

ללא נראה ונדחה הוא אלא דחוי מעיקרא. והאי דנקט פלוגמתייהו צמיעטן ציוס טוב משום דסתמא צתר דאגדיה הוא דהא ציוס טוב
לא אגיד ליה ואי לא נריך אגד אילטרין למינקט ציוס טוב משום דאי לאו דקדש הוה אכתי לא חל עליה זמן מנחה ולא שם מנחה
למקרייה דחוי: ומאן דמכשר סבר. אין דחוי לענין מנחה אלא לענין קדושה כגון קרנות: דא דכ"ע דא אמרי' יש דחוי במצוה.
וטעמא דמאן דפסל משום תעשה ולא מן העשוי הוא דקצור לולב נריך למיגד ושייך ציה עשה והכא צמילף לולב מסוכה פליגי:
י"פנין. צננין אב הוה צעשה וזה צעשה מה זה ולא מן העשוי אף זה ולא מן העשוי: והנהא לפניו: רבינו.
(ג) רב: במקום א'. שהענינים כולן צחד ומיהו מרוובין הן על העלן שכלל ההדס: הכי גרסיין דא שנו א"א במקום אחד אבל בשנים:
ושלשה מקומות כשר אמר ליה רבא שנים ושלשה מקומות הוה ליה מנומר ופסול. הכי^ה גרסיין לה לקמן^ו לענין עלתה חזוית צאתרוג:
מנומר

כל אחד נקטם ראשו של הדס פסול. עלתה בו תמרה כשר עלתה ביו"ט מאי ואמריין מאי קמבעיא ליה יש
דיחוי אצל מצות או לא דאם נראה ונדחה ונראה כיון שנדהה נדחה או דילמא כיון שחזר ונראה כשר דהא חזר
לכשרותו. ואמריין תפשוט ליה מהא דרב פפא דאמר זאת אומרת אין דיחוי אצל מצות ואמריין היא גופא מיבעיא
ליה הא דרב פפא פשיטא ליה דאין דיחוי אצל מצות ל"ש לקולא ול"ש לחומרא או דילמא לחומרא פשיטא ליה לקולא
מכשרין ואסיקנא לא דכ"ע אין דיחוי אצל מצות ולולב צריך אגד ובמילף לולב מסוכה פליגי כו' עד והכא בלולב
פסול. ואסיקנא כמאן אזלא הא דתניא לולב צריך לאגדו לא אגדו כשר אי כו' יהודה כי לא אגדו אמאי
כשר
אמר רב חסדא ובראש

לאו הדך הוא: ועלתה בו תמורה.
כמין תמרה כעין הנמנא צעלי ערצה
פעמים צעלין דצוק כמין פרי ירוק
ולוצעין צו הנשים לעיפיהם: ועלתה
בו תמורה ביום טוב. משנאגד דצולוש
נמי סלקא ציה: יש דחוי אצל מצות.
כלומר^א ונהגת תורת דחוי אכל מנות
כשם שנהגת אכל קרנות דאס נראה
ונדחת משנשחט' אמרת ידחה דחו
לא הדך חוי הכא נמי הואיל ונדחה
כשנקטם חו לא הדך מיחזי צעליית
תמרה. והשתא לא דייק צין דחוי
מעיקרא לנראה ונדחה דהאי דנקטם
מעיו"ט לא נראה מעולם: בסהו.
אדס לדס חיה או עוף: דא שנו.
דכסהו הרוח חייב לככות ואמר רבה בר בר
ונתגלה: הואיל ואידחי. על ידי הרוח
מכיוסו של מנחה דקאמר דכי לא
נתגלה פטור מלככות: אידחי. לעולם
ואפילו נתגלה: ואמר רב פפא. גר':
דרב פפא גופיה. האי דיוקא דרב
פפא מיציעיל לי לרי ירמיה: מופשט
פשיט ליה. לתנא דתנא כסהו הרוח
חייב לככות דאין דחוי: דא שנו
לחומרא. כי הכא דמחייב ליה צמיו
משום טעמא דאין דחוי: ודא שנו
לקולא. כי הוהא דרי ירמיה דאי
אמר' אין דחוי הוא כשר ואס יש דחוי
הוי פסול ואמריין אין דחוי ומכשרין:
או דלמא מופקא ליה. לתנא ומסיקא
לחומרא הוא דמחייב ליה צמיו שמה
אין דחוי: אב"ד לקולא. כגון לענין
תמרה: דא אמריין. אלא פסלין
שמה יש דחוי או אין דחוי^א: עבר
ולקטן. לעניני הדס שהיו מרוובין
מעלין ותמן חס מעטן כשר ואין
ממעטין צו"ט משום שצות שדומה
למתקן כלי ומכשירו ואס עבר ומיעטן
פסול כדמפרש טעמא הואיל: סבריה.
רבנן דצי מדרשא דצעו למימר דהך
פלוגמא ציש דחוי ואין דחוי היא:
דכ"ע. רבנן ור' אלעזר צרי דדוק:
פ"ד אין צריך אגד. ולא שייך ציה
עשה לוקי טעמא דרי אלעזר
דפסל משום תעשה ולא מן העשוי
צפסולות וא"נ נריך אגד אפ"ה משום
תעשה ולא מן העשוי לא מיפסיל דהא
צדידיה לא כתיב תעשה: פ' ופ"ד
מסוכה דא י"ף. הלכך מהשתא ליכא
למיפסליה אלא משום דחוי לכיון
שאגדו צפסול ונקרא עליו שם לולב של
מנחה צשעת דחוי נדחה לעולם ואע"ג

ללא נראה ונדחה הוא אלא דחוי מעיקרא.

ללא אגיד ליה ואי לא נריך אגד אילטרין למינקט ציוס טוב משום דאי לאו דקדש הוה אכתי לא חל עליה זמן מנחה ולא שם מנחה

למקרייה דחוי: ומאן דמכשר סבר. אין דחוי לענין מנחה אלא לענין קדושה כגון קרנות: דא דכ"ע דא אמרי' יש דחוי במצוה.
וטעמא דמאן דפסל משום תעשה ולא מן העשוי הוא דקצור לולב נריך למיגד ושייך ציה עשה והכא צמילף לולב מסוכה פליגי:
י"פנין. צננין אב הוה צעשה וזה צעשה מה זה ולא מן העשוי אף זה ולא מן העשוי: והנהא לפניו: רבינו.
(ג) רב: במקום א'. שהענינים כולן צחד ומיהו מרוובין הן על העלן שכלל ההדס: הכי גרסיין דא שנו א"א במקום אחד אבל בשנים:
ושלשה מקומות כשר אמר ליה רבא שנים ושלשה מקומות הוה ליה מנומר ופסול. הכי^ה גרסיין לה לקמן^ו לענין עלתה חזוית צאתרוג:
מנומר

כל אחד נקטם ראשו של הדס פסול. עלתה בו תמרה כשר עלתה ביו"ט מאי ואמריין מאי קמבעיא ליה יש
דיחוי אצל מצות או לא דאם נראה ונדחה ונראה כיון שנדהה נדחה או דילמא כיון שחזר ונראה כשר דהא חזר
לכשרותו. ואמריין תפשוט ליה מהא דרב פפא דאמר זאת אומרת אין דיחוי אצל מצות ואמריין היא גופא מיבעיא
ליה הא דרב פפא פשיטא ליה דאין דיחוי אצל מצות ל"ש לקולא ול"ש לחומרא או דילמא לחומרא פשיטא ליה לקולא
מכשרין ואסיקנא לא דכ"ע אין דיחוי אצל מצות ולולב צריך אגד ובמילף לולב מסוכה פליגי כו' עד והכא בלולב
פסול. ואסיקנא כמאן אזלא הא דתניא לולב צריך לאגדו לא אגדו כשר אי כו' יהודה כי לא אגדו אמאי
כשר
אמר רב חסדא ובראש

לאו הדך הוא: ועלתה בו תמורה.
כמין תמרה כעין הנמנא צעלי ערצה
פעמים צעלין דצוק כמין פרי ירוק
ולוצעין צו הנשים לעיפיהם: ועלתה
בו תמורה ביום טוב. משנאגד דצולוש
נמי סלקא ציה: יש דחוי אצל מצות.
כלומר^א ונהגת תורת דחוי אכל מנות
כשם שנהגת אכל קרנות דאס נראה
ונדחת משנשחט' אמרת ידחה דחו
לא הדך חוי הכא נמי הואיל ונדחה
כשנקטם חו לא הדך מיחזי צעליית
תמרה. והשתא לא דייק צין דחוי
מעיקרא לנראה ונדחה דהאי דנקטם
מעיו"ט לא נראה מעולם: בסהו.
אדס לדס חיה או עוף: דא שנו.
דכסהו הרוח חייב לככות ואמר רבה בר בר
ונתגלה: הואיל ואידחי. על ידי הרוח
מכיוסו של מנחה דקאמר דכי לא
נתגלה פטור מלככות: אידחי. לעולם
ואפילו נתגלה: ואמר רב פפא. גר':
דרב פפא גופיה. האי דיוקא דרב
פפא מיציעיל לי לרי ירמיה: מופשט
פשיט ליה. לתנא דתנא כסהו הרוח
חייב לככות דאין דחוי: דא שנו
לחומרא. כי הכא דמחייב ליה צמיו
משום טעמא דאין דחוי: ודא שנו
לקולא. כי הוהא דרי ירמיה דאי
אמר' אין דחוי הוא כשר ואס יש דחוי
הוי פסול ואמריין אין דחוי ומכשרין:
או דלמא מופקא ליה. לתנא ומסיקא
לחומרא הוא דמחייב ליה צמיו שמה
אין דחוי: אב"ד לקולא. כגון לענין
תמרה: דא אמריין. אלא פסלין
שמה יש דחוי או אין דחוי^א: עבר
ולקטן. לעניני הדס שהיו מרוובין
מעלין ותמן חס מעטן כשר ואין
ממעטין צו"ט משום שצות שדומה
למתקן כלי ומכשירו ואס עבר ומיעטן
פסול כדמפרש טעמא הואיל: סבריה.
רבנן דצי מדרשא דצעו למימר דהך
פלוגמא ציש דחוי ואין דחוי היא:
דכ"ע. רבנן ור' אלעזר צרי דדוק:
פ"ד אין צריך אגד. ולא שייך ציה
עשה לוקי טעמא דרי אלעזר
דפסל משום תעשה ולא מן העשוי
צפסולות וא"נ נריך אגד אפ"ה משום
תעשה ולא מן העשוי לא מיפסיל דהא
צדידיה לא כתיב תעשה: פ' ופ"ד
מסוכה דא י"ף. הלכך מהשתא ליכא
למיפסליה אלא משום דחוי לכיון
שאגדו צפסול ונקרא עליו שם לולב של
מנחה צשעת דחוי נדחה לעולם ואע"ג

(א) [לקמן דל. ג] מולין
פז. ע"ז מו. א] לעיל יא:
[ע"ש וצמוס' סס ד"ה
דכ"י ר"ש צן יהודקן].
ד) [לעיל ל: ושם נקמן].
ה) [לעיל יא: ושם נקמן].
ו) [סס. ו] מנמות כו.
ז) [לעיל יא: לעיל לא:
מוספתא פרק צ].
ח) מנמות כו. לעיל
יא. ט] [לקמן לה:].
י) לה: ט] לקמן ע"ב.
ל) לב. סוד"ה באשרה.
מ) [וע"ע מוס' זבחים
לד: ד"ה כל שצדו ועוד
סס נט. ד"ה עד שלא
ומוס' מנמות נט: ד"ה
כל].

הגהות הב"ח

(א) גמ' או שלשה מקומות
כשר אמר רבא שנים:
(ב) רש"י ד"ה רבינו רב.
נ"צ צנורות פ' מומין אלו
דף מה וכן בפרק צא סימן
דף מט איכא נמי כהאי
סוגיא אמר רב תלמוד דבר
זה רבינו הגדול אמרו
המקום יהיה צעורו כו'
ופרש"י רבינו רב ואע"ג
דצפ' המולן דף מה קאמר
כי תאמר רב דימי א"ר יתק
רב אדמיני משום רבינו
אמרו נכרי ועד הנא על
נת שראל הולך ממור
ופרש"י רבינו רב היינו
משום דהתם אי אפשר
לפרש רבינו רב דרב הולך
כשר אית ליה וצפ"ק ד"ה
סוף דף יט פרש"י נמי
רבינו רב:

גליון הש"ס

גמ' יש דחוי אצל
מצות. עיין סוטה דף טו
ע"צ מוס' ד"ה נחלמו:
שם א"ר"ח דבר זה
רבינו הגדול אמרו.
כעין זה לקמן דף לה ע"ב:
[מכ"מ תוב' ד"ה נקטם
וכו' ולקמן מסיקין
דא תיפשוט מיני'
נראה ונדחה חוזר
ונראה. ע' נקטם דף טו
ע"צ ד"ה נחלמו וכו']:

תורה אור השלם

א) ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
פפת הקרבים וגנף
עץ עבת וקרבי גחל
ושמחתם לפני יי
אלהיכם שבעת ימים:
[ויקרא כג. ט]

ב) ולקחתם אגדת אוזב
ומב'תם פד'ם אשר
בסף והעצתם אל
המשקוף ואל שתי
המזוזות מן הדם אשר
בסף ואתם לא תצאו
איש מפתח ביתו עד
פקד: [שמות יב. כב]

ג) עני וזמרת יה ויהי לי
לישועה זה אלי ואנוהו
אלהי אבי וארמיהו:
[שמות טו. ב]

הגהות וצינונים

א] [צ"ל ברבי' (גליון):
צ] נדצ"ל כו"ע (כמו)
לעיל יא ע"ב): [ג] בדפדפ' כ"ס:
גירסאות בילקוט מפרשים וברש"י: [ה] הוא דיבור אחד עם דיבור הקודם (רש"י): [ו] צ"ל והכי גרסיין לה (בארות
המים): [ז] צ"ל הא אסקינן (רש"י) ובדפדפ' איתא והא דאסקינן (תיבות וכי תימא ליתא): [ח] בדפדפ' ונשתמד:
מספקא ליה. ואתינן למיפשטה מהא דתניא עבר וליקט הענבים מן ההדס פסול דברי ר' שמעון בן צדוק וחכמים
צריך אגד ובפלוגתא דהני תנאי דתניא לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר אגוד כשר שאינו אגוד פסול.
חשק שלמה על ר"ח (א) נראה דהסר ד' רבינו אמר אצ"י ש"מ האי אסא מנראה כשר להשענה. (ב) לכאורה היה נראה דמתחלף המיזת כן ו"ל ולולב ד' נאמת בת ה' דברי ר"ט ומכ"א נאמת בת ו' על דעמיה וכו' וכו' כ"ל.